

ЕКОЛОГО-ФАУНІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕНДРОФІЛЬНОЇ ГРУПИ ОРНІТОФАУНИ НЕМИРІВСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПРИКЛАДІ КОМПЛЕКСНОЇ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ «НЕМИРІВСЬКЕ ГОРОДИЩЕ»

Павленко В. О., студент 4-го курсу біологічного факультету ДонНУ ім. Василя Стуса
Панько В.В., доц. ДонНУ ім. Василя Стуса, науковий керівник
м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4, Україна,
Франков С.С., аспірант, Інститут Зоології ім. І.І.Шмальгаузена НАН України
м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 15, Україна
vitalikpavlenko04@gmail.com

Метою роботи було дослідження фауністичного складу птахів дендрофільного топічного угруповання на території комплексної пам'ятки природи місцевого значення «Немирівське городище», з метою поповнення банку даних про орнітофауну області, та аналіз взаємозв'язків цієї групи з іншими видами птахів на даній території.

Перелік видового складу авіафауни території досліджень має в своєму складі 118 видів, що відносяться до 14 рядів і 36 родин.

Деревні насадження займають досить невелику частину площі об'єкта, проте найбільша кількість видів птахів представлена саме дендрофілами – 53 види, 44,9% від загального списку. Це пов'язано насамперед з тим, що лісовий масив не є суцільним. Він помережаний ярами та перелісками. До того має мішаний характер та помірну зволоженість. Дані особливості є сприятливими для збільшення числа видів, для яких даний біотоп буде максимально оптимальним, і створюють умови для широкого різноманіття дендрофільних видів.

При детальному розгляді трофічної структури дендрофільного угруповання видів, можна побачити, що найбільш чисельними є пантофаги, – 21 вид, та ентомофаги – 18 видів; фітофаги представлені 8 видами. Найменшою групою є орнітофаги – 2 види.

Такий розподіл цілком відповідає даним таксономічного аналізу, оскільки більшість дендрофілів представлена рядом Passeriformes, переважна кількість з яких є або ентомо- або пантофагами. Фітофаги представлені видами ряду Columbiformes та родини Fringillidae з ряду Passeriformes. Пантозоофагами в данному угрупованні виступають здебільшого представники ряду Falconiformes, такі як *Milvus migrans* та *Falco tinnunculus*. Щодо стенофагів, то вони в данному випадку представлені виключно двома видами орнітофагів – *Accipiter gentilis* та *Accipiter nisus*.

Виходячи з даних аналізу вказаної групи за типами розташування гнізд, маємо наступні показники: з 53 видів даного угруповання, що гніздиться на території комплексної пам'ятки природи, 40 розташовують свої гнізда в найбільш притаманних дендрофільному угрупованню місцях, кронах, або середньому ярусі дерев та в дуплах.

Більшість видів мають західно-палеарктичний (23 види) транспалеарктичний (18 видів) тип ареалу. Види з космополітним та напівкосмополітним, та птахи з трансглоарктичним типом ареалу представлені менше. Найменшу представленість – мають види з південно-палеарктичним (*Streptopelia decaocto*), та східно-палеарктичним (*Falco vespertinus*) типом ареалів. Пояснюється це тим, що дані типи ареалів більш розповсюджені у південній та східній частинах Палеарктичної області. Так, у випадку з *Falco vespertinus*, через те, що на території Вінницької області знаходиться лиш незначна частина його ареалу даний вид вважається регіонально рідкісним. У випадку с *Streptopelia decaocto*, розширення її ареалу внаслідок урбанізації призвело до того, що даний вид є досить чисельним не дивлячись на тип ареалу.

Таким чином, результати досліджень показали перспективність роботи в цьому напрямку. Але для більш чіткого і детального аналізу отриманих результатів необхідно продовжити збір інформації на даному об'єкті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акімов І.А. Червона книга України. Тваринний світ. Київ, 2009. 422 с.;
2. Белик В.П. Птицы искусственных лесов степного Прикавказья. Кривой Рог, 2009. С.40-45.
3. Бёме Р.Л., Кузнецов А.А. Птицы лесов и гор СССР: Полевой определитель. пособие для учителей. Москва, 1981. 223с.
4. Бёме Р.Л., Кузнецов А.А. Птицы открытых и околоселовых пространств СССР: Полевой определитель. Кн. для учителя. Москва, 1983. 176с.
5. Матвійчук О.А., Серебряков В.В. Орнітофауна Верхнього і Середнього Побужжя. Київ, 2010. 280с.
6. Матвійчук О.А., Пірхал А.Б., Ремінний В.Ю. Кадастр наземних тетрапод Вінницької області. Вінниця, 2015. 436с.
7. Матвійчук О.А., Пірхал А.Б., Відуецький А.В. Птахи Вінниччини. Вінниця, 2017. 328с.